

Avedøregaards Villaby

Lars Ellgaard · Thursday, September 17th, 1925

Grundejerforeningen "Avedøregaards Villaby"

Det nye Avedøre begyndte at tegne sig i 1924, da Vilhelm Zeltner ved murermester Torben Zeltner købte Avedøregården Matr nr 6 med tilhørende jorder med henblik på udstykning af dele af jorden. Selve gården blev forpagtet til engang i 50'erne.

Den første udstykning omfattede 36 parceller, hvoraf de 24 var til helårsboliger. Der blev anlagt slaggeveje, der blev opkaldt efter gårde og gartnerier i Avedøre: Nordlundsvej (frugtplantagen), Avedøregårdsvej, Grænsevej (gartneriet Grænsen), Kastanienborgvej (gård i landsbyen) Den første udstykning omfattede kun området mellem Kettevej og Kastanienborgvej. Senere omfatter grundejerforeningen også forlængelsen af de 3 veje og tværvejen Krogholtvej (gården Krogholtbjerg). Desuden anlagde man de 3 sideveje til Grænsevej, Lysholmvej (gården Lysholm), Lindelundsvej (gård i Brøndbyøster) og Voldgårdsvej, (hvilket navn ikke umiddelbart findes.) Årstallene for udvidelsen er der lidt usikkerhed om, men det sker i begyndelsen af 30'erne, men først op i 50'erne er der fuld bebyggelse på i alt 282 parceller.

Vores viden om de første er begrænset, men der har været bygget primitive sommerhuse, som i noget grad blev brugt til helårsbeboelse. Vi ved at Emilius S. M. Dencker-Nielsen, kendt som Martinus boede der siden 1924 med familien og som den første fik tilladelse til at opføre et helårshus i 1927 - endeligt godkendt i 1929. Desuden ved vi, at Anthon Jensen fik lov til at opføre gartneri på Nordlundsvej i 1927. Handelsgartner Anton Jensen startede gartneriet på 3152 m² d.13/2 1927 med 2 drivhuse og nogle Mistbænke. I løbet af 30erne blev der i alt bygget 1400 m² drivhusareal med drivhuse til blomsterproduktion: krysantemum, pelargonier, violer i bæk til bundtning, levkøjer, tulipaner og andre løgblomster samt udplantningsplanter som porre, selleri og kålplanter. I de senere år blev der dyrket mange Zinnerarier. Det blev delvist nedlagt i 1958 men fortsatte som blomsterudsalg.

Dencker var en ihærdig mand og han var med til at stifte den socialdemokratiske klub i 1929 sammen med andre dels fra landsbyen og dels fra den anden "gamle" grundejerforening "Stranden" på den sydlige side af Gl. Køgelandevej. Dencker fik fra 1935 sæde i Glostrup sogneråd og var med i alt hvad der skete.

Villabyens vandværk

Det blev også ham, der tilså vandværket på Nordlundsvej, der blev anlagt i 1935 på hjørnet af Nordlundsvej 42 og Kastanienborgvej 23 . Vandværket var i mange år samlingssted for børn og unge. Man kunne sidde dér under halvtaget og råhygge.

Samme vandværk var flittigt brugt i 60'erne, da det blev moderne at lave vin derhjemme. Der var en udvendig aftapningshane og vandet skulle være rigtig godt til at lave vin af. På det tidspunkt var der indlagt elektricitet, mens kloakeringen først kom senere.

”Da der i starten af krigen ca. 1941-42 var mange arbejdsløse, blev der sat nødhjælpsprojekter i gang. Et af dem var kloakering af Avedøregårds Villaby”.

Kæmpemæssige betonrør blev gravet 3-4 meter ned i jorden med håndkraft. I dag ville man kalde det slavearbejde, men arbejdsløshedsunderstøttelsen var 2 kroner om dagen, og man ville hellere udføre dette arbejde end at arbejde i en brunkulslejr i Jylland eller grave tørv i en sur tørvemose. – Det tog nogle år før dette arbejde var færdigt. Den overskydende jord blev kørt ud på Holmene som en forløber for den senere opfyldning.

Men tænk så kunne vi få ”træk og slip” toilet i stedet for en spand – nye tider -, men rabarberne og jordbærrene blev nu ikke så kraftige de følgende år. – Naturgødning er nu godt.” fortæller Harry Schultz.

Det var svært at sælge alle grunde straks. De usolgte grunde blev dyrket af forpagteren på Kettegården.

Zeltners repræsentant i Grundejerforeningen var fra 30'erne Krøll-Schwarts. Han var maskinsætter på Bianco Luna. Prisen på en grund var dengang 1200 kr – der blev betalt med 10 kr. pr. måned. Krøll-Schwarts modtog denne betaling, og grundejeren fik et stempel i en stor bog hver gang. Krøll-Schwarts havde selv flere grunde.

Det skete, at en Københavner henvendte sig til grundejerforeningen for at leje/købe en grund. For 10 kroner i indskud overtog de en parcel, byggede et lille hus/skur, og familien flyttede ind og dyrkede kartofter og grønsager hele sommeren – og så af sted igen. Det var åbenbart ikke let at få solgt alle parceller, så var det da udmærket, at jorden blev dyrket på denne måde.

Der var mange, der boede der ulovligt i deres sommerhuse. Det fortælles at når kommunens inspektør skulle se om alt var i orden, lod han det melde i forvejen, så folk kunne flytte kakkellovne ud, inden han nåede til dem, for det pegede jo på helårsbeboelse, hvis der var en kakkellovn.

Slaggevejene blev anlagt bredt med græs-rabbatter i begge sider. Det gjorde dem velegnede til leg og mange havde bure og indhegninger til høns foran huset. 30'ernes økonomi gjorde beboerne selvforsynende med alle salgs grøntsager, æg, og ikke sjældent var der også en gris eller flere på parcellen. Mælk kunne hentes på mejeriet i Lillegade eller på Krogholtbjerg. Først var handel noget, der foregik hos købmand Bærentzen i landsbyen eller i Brugsen på Brøndbyøster torv, men efterhånden opstod der et rigt handels liv, med købmand Bruhn på Nordlundsvej og fra 1947 var der direkte konkurrence, da Karen Berthelsen og manden Ejnar etablerede en købmandsforretning på hjørnet af Kettevej og Grænsevej. Der var også et ismejeri på Avedøregårdsvej helt op i 80'erne. Der var et helt butikscentrum omkring Kastanienborgvej med **slagter** og Manufaktur Duus, der solgte alt fra potter og pander til tøj. Der var adskillige frisører rundt i husene og en rullekone, Ingeborg på Avedøregårdsvej. Blomster kunne købes

hos gartner Anton Jensen på Nordlundsvej. Senere kom der farvehandel, bager og frisør på Kettevej. Og skulle der leveres frugt, kunne Frugt-Petersen eller Pære-Frederik, som han også kaldtes, levere direkte fra Fejø. Det fortælles også at der var et mindre bordel på Nordlundsvej.

Dem, der beskriver livet i "Villabyen" i 30'erne beskriver det som en god tid. Der lå marker og gartnerier uden om og man hjalp hinanden og kunne få på klods hos Købmanden og der var mange børn, og der var plads til dem – og de kom også i lag med kammerater fra landsbyen, når de gik i skole på Byvej. Men nogle fra landsbyen kaldte udstykningen for "Sibirien" og det var nok ikke venligt ment.

Skrædder Kirks datter Bodil fortæller om tiden: "Vi kendte selvfølgelig hinanden alle sammen, og der var ikke noget med, at vi ikke måtte gå nogen steder hen. Der var ingen biler undtagen om tirsdagen. Så kom brødmanden, og jeg måtte ikke gå udenfor haven, før han havde været der." "Han kørte så vildt" sagde min mor.

I mangelårene under og efter krigen skaffede Krøll-Schwartz brædder fra tyskerbarakker og efter krigen mursten fra Fordfabrikken i Valby, der havde været indrettet med små murede skillerum til at huse flygtninge. Og hans søn Claus, der var uddannet bygningskonstruktør tegnede mange af de små huse på typisk 7 x 8 meter. Et hus med grund kostede i 50'erne ca 10.000 kr. Nogle af disse huse findes stadig i baghaven som udhus eller gæstehus.

"Hughuset" - Borgerforeningens forsamlingshus

En af tyskerbarakkerne blev opstillet på hjørnet af Nordlundsvej/ Kettevej, hvor der nu er frisørsalon. "Hughuset". Barakken blev brugt som festlokale – til bal – sølvbryllupper – danseskole – bankospil. Der var særlige fester, hvor Willy's Show-band spillede op til dans. I 1956 lejede man et TV-apparat – og sammen så man de store TV udsendelser til fordel for Ungarnshjælpen. Huset forsvandt omkring 1960. Men huset blev i en række år rammen om mange fester og baller.

Af andre bemærkelsesværdige byggerier kan nævnes Bethelsens på Nordlundsvej. Da han bygger hus på Nordlundsvej i 1938 får han leveret betonbrokker fra Roskildevej, som så bliver slået i stykker og muret ind i fundamentet og gulvet over kælderen. Det var så bombesikkert, sagde Ejnar, der var jord- og betonarbejder.

"Befolkningssammensætningen var meget forskellig, men hovedsagelig var det håndværkere, arbejdere og funktionærer, der var flyttet herud, og hovedparten kom fra København. Det var ganske almindelige mennesker, der for det meste havde deres job i København – men selvfølgelig var der også nogle "skæve" eksistenser, som f.eks. "klunseren" 5-7-9, han ejede nemlig 3 grunde på vejen, men han ejede ikke salt til et æg. Hans cykel var sjældent ædru, men den fandt hjem hver gang. En anden type var "Sangerinden" (pensioneret Bakkesangerinde) en yderst velholdt og velklædt dame. Hun blev for øvrigt senere farmor til en velkendt dansk top sangduo".

Standarden af husene var meget forskellig. Fra muremester-villaer, små populære bungalows med eller uden kælder, mærkelige selvbyggerhuse, træhuse der var opført af brædder fra Ford-kasser og beklædt med tagpap for at gøre dem nogenlunde tætte. Derudover var der et stort antal fantasifulde sommerhuse." fortæller Harry Schultz.

”Edderkoppen”

På Avedøregårdsvej 17 boede Svend Aage Hasselstrøm (1911-1996), under krigen kendt som ”Edderkoppen”. I 1961 gik der stadig frasagn om de drabelige fester, der var holdt i dette hus, da Bent Rasmussen fra Damgården havde et værelse dér. Den store sortbørsskandale kaldet Edderkopsagen startede i 1948.

Det er meget udpræget for grundejerforeningen, at man boede der hele familier. Lidt som om det var hele verden. Frugtgrosserer Axel Petersen med døtrene Edith og Lilly samt Jørgen boede på Kastanienborgvej ned mod grøften til Hvidovre og hans broder Arnold på Grænsevej 38 og Alfred på Grænsevej 35 samt søsteren Ebba, gift med Købmand Bruhn på Kastanienborgvej.

This entry was posted on Thursday, September 17th, 1925 at 9:01 am and is filed under
You can follow any responses to this entry through the [Comments \(RSS\)](#) feed. Both comments and pings are currently closed.